

کارگاه برنامه نویسی پیشرفته دستور کار شماره سه

اهداف

- آشنایی با Object Composition
  - آشنایی با رشتهها در جاوا
    - یادگیری جاواداک^۱

¹ Javadoc

فهرست مطالب

OBJECT COMPOSITION آشنایی با

آشنایی با رشتهها در جاوا

جاواداك

انجام دهید: پیاده سازی PHONEBOOK در جاوا

٣

۵

١.

۱۵

آشنایی با Object Composition

در برخی موارد برنامهنویسی پیش می آید که رابطه ی بین دو کلاس به قدری زیاد است که باید یک شئ از یک کلاس در کلاس دیگر به عنوان فیلد وجود داشته باشد. در واقع object composition زمانی به وجود می آید که کلاس A به کلاس A برای کارایی مطلوب نیازمند بوده و کلاس A بدون کلاس A وجود و معنی نداشته باشد. مانند قلب در بدن انسان.

مزایای استفاده از object composition

- ۱. امکان استفادهی مجدد از کدهای قبلی
- ۲. جبران عدم امکان ارثبری از چند کلاس در جاوا
  - ^{7} . امکان دیباگینگ ^{7} و تست راحت تر برنامه
  - ۴. امکان ایجاد راحتتر تغییر در کارایی یک کلاس
- ۵. عدم وجود محدودیت در نام گذاری متدها ^{7} در مقایسه با ارثبری

در مثال زیر کلاس University دارای چندین College میباشد. همانند توضیحات، دانشکده ی بدون دانشگاه معنا ندارد:

```
import java.util.*;

// class College
class College {
   public String name;
   public int capacity;

   College(String name, int capacity) {
      this.name = name;
      this.capacity = capacity;
   }
```

¹ inheritance

² debugging

³ method


```
public String getName() {
public int getCapacity() {
University(List<College> colleges) {
public List<College> getTotalCollegesInUniversity() {
```

(مثالی از object composition)

آشنایی با رشتهها در جاوا

در جاوا، رشته شئای میباشد که به دنبالهای از کاراکترها اشاره میکند که به دنبال هم قرار دارند و میتوان با "" یا استفاده از سازنده کلاس String رشته ی دلخواه را ساخت.

رشتهها دادههای تغییر ناپذیر^۲ هستند و هنگام تغییر آنها رشتهی دیگری ساخته میشود و رشتهی قبلی از بین می ود و به متغیر ما رشته ی جدید ساخته شده نسبت داده می شود.

در جاوا برای کلاس String متدهای زیادی ساخته شده است که برای استفاده از آنها نیازی به ایمپورت کردن کتابخانه ای نمی باشد. (جزو کلاسهای built-in است)

متدهای پرکاربرد کلاس استرینگ

• str.length()

این متد طول رشته داده شده را برمی گرداند.

• str.concat(String str2)

این متد رشتهی داخل پرانتز را به انتهای رشتهی اولیه متصل میکند و رشتهی نهایی را برمی گرداند. دقت کنید که این متد در رشتهی اولیه تغییری ایجاد نمیکند.

• str.equals(String str2)

این متد دو رشته را مقایسه می کند و اگر هر دو محتویات یکسانی داشته باشند true برمی گرداند در غیر این صورت مقدار false برمی گرداند.

¹ constructor

² immutable

³ import

• str.indexOf(int chUnicode), str.indexOf(char c), str.indexOf(String str2) این متد به دنبال ایندکس مربوط به اولین مکان وقوع کاراکتر مربوط به یونیکد مورد نظر، کاراکتر داده شده یا رشتهی داده شده می گردد و در صورت یافتن آن، ایندکس مربوطه را برمی گرداند و اگر

هم در رشتهی داده شده وجود نداشته باشد، ۱- برمی گرداند.

str.toUpperCase(), str.toLowerCase()

این متدها تمام کاراکترهای رشتهی اولیه را به حروف بزرگتر (toUpperCase) یا به حروف کوچکتر (toLowerCase) تبدیل میکنند و رشتهی نهایی را برمی گردانند. دقت کنید که این دو متد در رشتهی اولیه تغییری ایجاد نمیکنند.

• str.toCharArray()
این متد رشته را به آرایهای از کاراکترها تبدیل می کند و آرایهی نهایی را برمی گرداند.

• str.split(String str2, int limit)

این متد بر اساس ورودی داده شده آرایهای از رشتهها را برمی گرداند که بین هر عضو آرایه در رشتهی اولیه رشتهی داخل پرانتز وجود دارد و با استفاده از پارامتر limit می توان تعداد اعضای آرایه را محدود کرد.

- str.valueOf(parameter) این متد رشتهای شامل ورودی را برمی گرداند. (ورودی می تواند هر نوع دادهی primitive باشد)
- str.replace(char oldChar, char newChar)

این متد تمامی کاراکترهای قدیمی را با کاراکترهای جدید داده شده جایگزین میکند و رشتهی نهایی را برمی گرداند ولی در رشته ی اولیه تغییری ایجاد نمی کند.

str.compareTo(String str2)

این متد دو رشتهی داده شده را مقایسه می کند و نتیجه را برمی گرداند. در صورت برابری دو رشته و در صورت بزرگ تر بودن رشتهی اولیه عددی مثبت و کوچک تر بودن رشتهی اولیه نیز عددی منفی برمی گرداند.

-

 $^{^{1}}$ index

str.charAt(int index)

این متد کاراکتر موجود در ایندکس داده شده را برمی گرداند.

str.subString(int beginIndex, int lastIndex)

این متد رشته ی با شروع از ایندکس اولیه و ختم به ایندکس ما قبل دومی در ورودی ها را از رشته ی اولیه برمی گرداند و همچنین در صورت عدم استفاده از ایندکس دوم، تا انتهای رشته ی اولیه در رشته ی نهایی وجود خواهد داشت.

همچنین برای اطلاعات بیشتر می توانید به متدهای استرینگ جاوا مراجعه کنید.

نکته: دقت داشته باشید که متد ()equals به محتویات دو رشته دقت میکند ولی عملگر == به محل دو رشته دقت میکند، به عنوان مثال در کد زیر جواب false چاپ می شود:

```
public class Main {
    public static void main(String[] args) {
        String str1 = "Hello, World";
        String str2 = new String("Hello, World");
        System.out.println(str1 == str2);
    }
}
```

(روشی از ساخت رشته)

در حالی که اگر رشتهها را به صورت زیر بسازیم جواب true چاپ می شود:

```
public class Main {
    public static void main(String[] args) {
        String str1 = "Hello, World";
        String str2 = "Hello, World";
        System.out.println(str1 == str2);
    }
}
```

(روش دیگری از ساخت رشته)

در ادامه به علت این موضوع می پردازیم. اما اول باید با مفهومی آشنا شویم.

در جاوا برای استفاده ی بهینه تر از حافظه از مکانی در هیپ به نام String Constant Pool استفاده می شود که هر رشته ی که در حین اجرای برنامه ساخته شود، رشته ی معادل آن در این مکان ذخیره می شود. اما علت جواب متفاوت دو مثال بالا تنها با این مطلب قابل فهم نیست، بلکه باید به نحوه ی تشکیل و محل اشاره کردن پوینتر رشته ها در جاوا دقت کرد.

¹ index

² heap

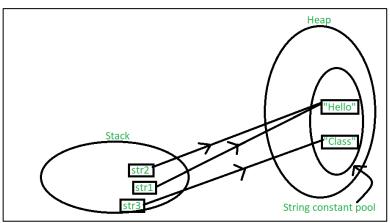

بررسی نحوه ساختن رشته در جاوا

برای ساخت رشته در جاوا، چندین روش وجود دارد:

۱. استفاده از ""

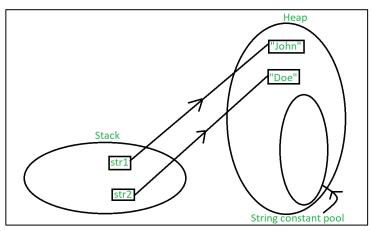
در صورت استفاده از این طریق متغیر رشته ی ساخته شده به مکانی در pool مربوط به رشته ها اشاره می کند که برای هر دو مقدار یکسان، یک خانه در نظر می گیرد. برای همین در مثال دوم بخش قبلی عملگر == که محل متغیرها را بررسی می کند مقدار true برمی گرداند:

(شماتیک ساخت رشته با روش اول)

rew استفاده از سازندهی کلاس استرینگ و کلمهی

در این حالت JVM محل مجزایی برای هر رشته در هیپ در نظر می گیرد و متغیر آن به این مکان اشاره می کند. همچنین مقدار رشته ی تشکیل شده در pool ذخیره نمی شود. در نتیجه در مثال اول عملگر == مقدار false را برمی گرداند:

(شماتیک ساخت رشته با روش دوم)

حال با توجه به مفاهیم گفته شده جواب کد زیر را حدس بزنید و حدس خود را در محیط برنامهنویسی خود امتحان کنید:

```
public class Main {
    public static void main(String[] args) {
        String str1 = new String("Hello, World");
        String str2 = new String("Hello, World");
        System.out.println(str1 == str2);
    }
}
```

(مثالی از ساخت رشته)

همچنین در جاوا کلاسهایی مشابه کلاس String هستند با این تفاوت که تغییرپذیر هستند. مانند String همچنین در جاوا کلاسهایی مشابه کلاس String و StringBuffer به عنوان مثال در کد زیر عبارت Hello, World دو مرتبه چاپ میشود در حالی که در کلاس String رشتههای اولیه تغییری نخواهند کرد:

```
public class Main {
    public static void main(String[] args) {
        StringBuffer str1 = new StringBuffer("Hello");
        StringBuffer str2 = new StringBuffer("Hello");
        str1.append(", World");
        str2.append(", World");
        System.out.println(str1);
        System.out.println(str2);
    }
}
```

(ساخت رشته با استفاده از StringBuffer)

جاواداك

چرا جاواداک؟

زبان جاوا اصولاً برای پروژههایی با ابعاد بزرگ استفاده می شود که به وسیله ی تیمهای برنامهنویسی توسعه می یابد. از این رو لازم است روشی برای انتقال اطلاعات و نحوه ی استفاده از کلاسها و متدهای نوشته شده توسط هر برنامهنویس به دیگران وجود داشته باشد. این عمل توسط مستندسازی کدها انجام می شود.

از طرفی، هنگامی که برنامهنویسان برنامههای خود را به صورت کتابخانه در اختیار دیگران قرار می دهند، لازم است چگونگی فراخوانی متدهای استفاده شده در آن برای استفاده کنندگان به نحوی مشخص شود که بدون نیاز به اطلاع از جزئیات و نحوه ی پیاده سازی، بتوان به سادگی از آنها در کاربردهای مختلف استفاده کرد. کتابخانه های جاوا همراه با یک فایل مستند ارائه می شوند که در آن روش استفاده از کلاسهای موجود در کتابخانه، توضیح واسطهای موجود، روش فراخوانی متدها، ورودی و خروجی هر متد و شرح کلی عملکرد مربوط به آن توضیح داده شده است. این مستندات برای کتابخانه های معروف جاوا در اینترنت موجود است و درسایت هایی مانند سایت های زیر یافت می شوند:

- https://www.oracle.com
- https://www.tutorialspoint.com/java

یکی از مهمترین ابزارهای نگارش مستند در جاوا، جاواداک است. این ابزار که در JDK موجود است، برای ساخت مستند کاربرد دارد.

١.

¹ documentation

² interface

استفاده از جاواداک

روش استفاده از این ابزار به این صورت است که ابتدا در کد خود با استفاده از یک دستور زبان خاص توضیحات را وارد کرده، سپس با اجرای جاواداک مستندات را در قالب یک فایل html تولید می کنید. این دستورات به صورت کامنت ٔ لابلای کد نوشته میشوند و توسط کامپایلر ٔ بررسی نمیشوند. نوع سوم از کامنت گذاری که در جدول زیر آماده است، برای نوشتن این دستورات به کار می رود:

Sr.No.	Comment & Description	
Single-Line	// text The compiler ignores everything from "//" to the end of line.	
Multi-line	/* A comment is written here */ The compiler ignores everything from "/*" to "*/"	
Documentation	/** documentation */ umentation This is a documentation comment and in general it's called doc comment. The JDN javadoc tool uses doc comments when preparing automatically generated documentation.	

(انواع مختلف کامنت گذاری در جاواداک)

² compiler

¹ comment

تگھا

تگها در مستندات برای بیان آنچه از پیش تعریف شده است استفاده می شوند و روش یکسانی را برای معرفی این موارد فراهم می آورند. برای مثال، param جهت معرفی آرگومانهای کم متد است که اصولاً بیان آن در مستندسازی هر متد الزامیست. در جدول زیر تگهای شناخته شده برای تولید مستند همراه با توضیحات و کاربرد هر کدام آورده شده است:

Tag	Description	Syntax
@author	Adds the author of a class.	@author name-text
{@code}	Displays text in code font without interpreting the text as HTML markup or nested javadoc tags.	{@code text}
{@docRoot}	Represents the relative path to the generated document's root directory from any generated page.	{@docRoot}
@deprecated	Adds a comment indicating that this API should no longer be used.	@deprecated deprecatedtext
@exception	Adds a Throws subheading to the generated documentation, with the classname and description text.	@exception class-name description
{@inheritDoc}	Inherits a comment from the nearest inheritable class or implementable interface.	Inherits a comment from the immediate surperclass.
{@link}	Inserts an in-line link with the visible text label that points to the documentation for the specified package, class, or member name of a referenced class.	{@link package.class#member label}
{@linkplain}	Identical to {@link}, except the link's label is displayed in plain text than code font.	{@linkplain package.class#member label}
@param	Adds a parameter with the specified parameter-name followed by the specified description to the "Parameters" section.	@param parameter-name description

(تگهای مختلف جاواداک)

.

¹ arguments

@return	Adds a "Returns" section with the description text.	@return description
@see	Adds a "See Also" heading with a link or text entry that points to reference.	@see reference
@serial	Used in the doc comment for a default serializable field.	@serial field-description include exclude
@serialData	Documents the data written by the writeObject( ) or writeExternal( ) methods.	@serialData data-description
@serialField	Documents an ObjectStreamField component.	@serialField field-name field- type field-description
@since	Adds a "Since" heading with the specified since-text to the generated documentation.	@since release
@throws	The @throws and @exception tags are synonyms.	@throws class-name description
{@value}	When {@value} is used in the doc comment of a static field, it displays the value of that constant.	{@value package.class#field}
@version	Adds a "Version" subheading with the specified version-text to the generated docs when the -version option is used.	@version version-text

(ادامهی تگهای جاواداک)

در زیر تکه کدی آمده است که مثالی از نوشتن جاواداک است:

```
* <h1>Add Two Numbers!</h1>
* <b>Note:</b> Giving proper comments in your program makes it more
* user friendly and it is assumed as a high quality code.
* @version 1.0
public class AddNum {
   public int addNum(int numA, int numB) {
      return numA + numB;
    * @param args Unused.
   public static void main(String[] args) {
       AddNum obj = new AddNum();
       int sum = obj.addNum(10, 20);
       System.out.println("Sum of 10 and 20 is :" + sum);
```

(تگهای مختلف جاواداک)

انجام دهید: پیاده سازی PhoneBook در جاوا

در این سوال قصد داریم پیادهسازی یک دفترچهی تلفن را انجام دهیم.

توضیح کلاسها به صورت زیر است:

- Address

این کلاس جهت ذخیرهسازی آدرس مخاطبین استفاده می شود و دارای فیلدهای زیر است:

zipCode

کد پستی مخاطب را به صورت یک رشته ذخیره می کند (می تواند خالی باشد).

country

کشور مربوط به مخاطب را به صورت یک رشته ذخیره می کند (می تواند خالی باشد).

• city

هر مخاطب می تواند یک ایمیل داشته باشد (یا ایمیلی نداشته باشد) که به صورت یک رشته ذخیره می شود. توضیحات متدهای این کلاس نیز به صورت زیر است:

• String toString()

تمامی اطلاعات آدرس را با فرمت مناسب در یک رشته باز می گرداند.

- PhoneNumber

این کلاس به منظور ذخیرهسازی شمارهی تلفن است. توضیحات فیلدهای آن به صورت زیر است:

• countryCode

کد کشور شمارهی مربوطه است. برای مثال برای ایران، این مقدار برابر با «98+» است.

number

شماره ی تلفن مربوطه است، که در یک رشته با طول دقیقاً ۱۲ ذخیره می شود. برای مثال این مقدار می تواند برابر با «9121234567» باشد.

توضیحات متدهای این کلاس این به شرح زیر است:

• String toString()

تمامی اطلاعات شمارهی تلفن را با فرمت مناسب در یک رشته بر می گرداند.

- Contact

این کلاس درواقع یک شئ از مخاطب میباشد و شامل تمام اطلاعات مورد نیاز برای یک مخاطب است. توضیح فیلدهای آن به صورت زیر است:

• group

هر مخاطب می تواند عضو یک گروه خاص باشد (یا عضو هیچ گروهی نباشد) که به صورت یک رشته ذخیره می شود.

• email

هر مخاطب می تواند یک ایمیل داشته باشد (یا هیچ ایمیلی نداشته باشد) که به صورت یک رشته ذخیره می شود.

firstName

یک رشته که نام مخاطب در آن ذخیره میشود.

lastName

یک رشته که نام خانوادگی مخاطب در آن ذخیره میشود.

• phoneNumber

یک شئ از کلاس PhoneNumber که اطلاعات مربوط به شماره تلفن مخاطب را ذخیره می کند.

address

یک شئ از کلاس Address که اطلاعات مربوط به آدرس مخاطب را ذخیره می کند.

- PhoneBook

در این کلاس تمامی مخاطبین ذخیره میشوند. توضیح فیلدهای آن به صورت زیر است:

contacts

یک آرایه از تمامی مخاطبین است.

توضیح متدهای این کلاس نیز به صورت زیر است:

boolean addContact(Contact contact)

یک مخاطب را به لیست اضافه می کند. اگر مخاطب در آرایه موجود بود، false برمی گرداند و کاری انجام نمی دهد، در غیر این صورت مخاطب را به آرایه اضافه می کند و true برمی گرداند.

- boolean deleteContact(String firstName, String lastName) براساس نام داده شده به متد، مخاطب را پیدا می کند و آن را حذف می کند و می گرداند. اگر مخاطب در آرایه موجود نبود، false برمی گرداند.
- Contact findContact(String firstName, String lastName) براساس نام و نام خانوادگی داده شده به متد، مخاطب را پیدا می کند و آن را برمی گرداند. در آرایه موجود نبود، null برمی گرداند.
  - Contacts[] findContacts(String group)

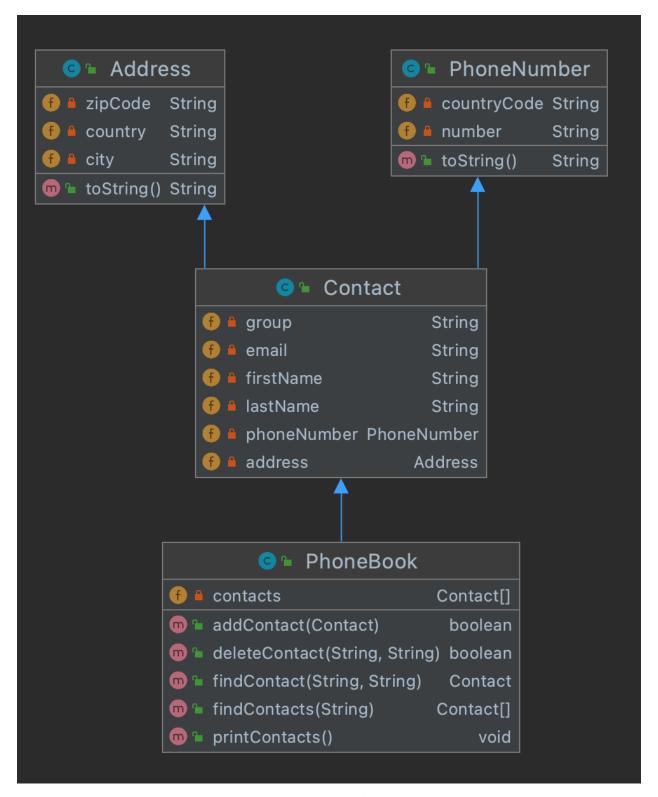
    تمامی مخاطبین عضو گروه داده شده را تحت عنوان یک آرایه برمی گرداند. اگر هیچ مخاطبی با این
    گروه وجود نداشت، null برمی گرداند.
  - void printContacts()

لیست مخاطبین را در قالبی مناسب نمایش میدهد.

در شکل زیر می توانید یک دیاگرام از تمام کلاسهای مورد نیاز را ببینید: (پیاده سازی متدهای گفته شده الزامیست، طبیعی ست که در صورت نیاز می توانید متدهای دیگری نیز علاوه بر این متدها پیاده سازی کنید. درضمن هرجا که نیاز بود، متدهای getter و setter را نیز اضافه کنید)

(دیاگرام کلاسهای پروژه)

- Main

در متد main این کلاس برنامهای بنویسید که ورودیهای زیر را بگیرد و خروجی مورد انتظار را تولید کند.

ورودی:

- 1- contacts -a <contact firstName> <contact lastName>
- 2- contacts -r <contact firstName> <contact lastName>
- 3- show -g <group name>
- 4- show -c <contact firstName> <contact lastName>
- 5-show
- 6- exit
- ۱. بهمنظور اضافه کردن مخاطب (در ادامه یک مثال از این فرایند خواهیم دید)
- ۲. بهمنظور حذف یک مخاطب (در صورتی که کاربر وجود داشت، ۵k و در غیر این صورت Not foundچاپ شود)
  - ۳. بهمنظور نمایش دادن اطلاعات مخاطبان در یک گروه
    - ۴. بهمنظور نمایش اطلاعات یک مخاطب
      - ۵. نمایش نام تمام مخاطبان
        - خروج از برنامه

خروجی:

دست شما برای تعیین فرمت خروجی برنامه باز است و میتوانید هر گونه که خواستید خروجیها را نمایش دهید. صرفاً خروجی باید تمیز و خوانا باشد.

به مثالهای خروجی زیر دقت کنید. مثال برای دستور show:

```
Contact {
    group: aut
    email: -
    firstName: Professor
    lastName: Bakhshi
    phoneNumber: (+98) 9123456789
    address: 1234567890 - IRN - Tehran
}
```

دقت کنید که در صورت خالی بودن هر یک از فیلدها، کاراکتر مناسبی چاپ کنید. (مانند مثال بالا، برای فیلد

(email

مثال برای دستور اضافه کردن مخاطب:

```
Input: contacts -a Professor Bakhshi
Output: "Please enter contact's group: "
Input: AUT
Output: "Please enter contact's email: "
Input:
Output: "Please enter contact's country code: "
Input: +98
Output: "Please enter contact's phone number: "
Input: 9123456789
Output: "Please enter contact's zip code: "
Input: 1234567890
Output: "Please enter contact's country: "
Input: IRN
Output: "Please enter contact's city: "
Input: Tehran
Output: "Contact saved!"
             (نمونهای از خروجی دستور اضافه کردن مخاطب)
```

۲.

نحوهى تحويل

قبل از پیادهسازی این تمرین، لازم است که مخزنی جدید در گیتهاب با نام 2022-Ap-Workshop3-Spring از پیادهسازی این تمرین، لازم است که مخزنی که میسازید، حتماً از نوع private باشد که باقی افراد به آن دسترسی نداشته باشند.

برای انجام این تمرین، لازم است پس از پیادهسازی هر کلاس، تغییرات را در کامیتی جدا اعمال کرده و پس از تکمیل تمرین، همهی کامیتها را به مخزن گیتهابتان پوش کنید. توضیحات هر کامیت به صورت زیر است:

- ۱. ابتدا کلاس Address را کامل کنید و با پیغامی مناسب، تغییرات را کامیت کنید.
- ۲. بعد از آن، کلاس PhoneNumber را پیادهسازی کنید و با پیغامی مناسب، تغییرات را کامیت کنید.
  - ۳. سپس کلاس Contact را پیادهسازی کنید و با پیغامی مناسب، تغییرات را کامیت کنید.
- ۴. پس از آن نیز کلاس PhoneBook را پیادهسازی کرده و با پیغامی مناسب، تغییرات را کامیت کنید.
- ۵. در آخر نیز کلاس Main را پیاده سازی کنید و تغییرات آن را کامیت کرده و در نهایت تمامی کامیتها را به مخزن گیتهابتان یوش کنید.